

ANY IV.

Barcelona 3 de Juny de 1894.

NÚM. 22.

EFEMÉRIDES CATALANES

JUNY—Dia 3.

1391 A semblança del privilegi que disfrutaven los metges de Montpeller, En Joan I de Aragó concedeix á la Facultat de Medicina de la Universitat de Lleyda que 'ls professors y alumnes d' ella, puguen practicar exercicis de anatomia en lo cadavre d' un condemnat á mort que se 'ls hi proporcionarà cada trieni. Aixís dita ciutat es la primera d' Espanya en la qual se practiquen estudis anatòmichs directament del cós humá adelantantse en açó á Zaragoza que s' havia considerat ésser la que n' havia obtingut aytal primacia en un período posterior de prop una centuria puix no obtingué semblant gracia fins al regnat de Ferrán lo Católich.

Dia 4.

1444 Son promulgades unes noves ordenances pera lo gremi de espasers. En elles s' estableix, la classe de cuyro pera guarnir les espases y la manera de vèndreles en l' encant públich; la duració del aprenentatge, los oficials y los aprenents que 'n pot tindre cada mestre; lo reconeixement que s' ha de fer de les espases estrangeres que 's porten á vendre; lo sou que 'n correspon als oficials per anys, per mesos y per peces; lo descompte que s' ha de fer al salari, en rahó á

la manutenció y estada en la casa del mestre y per fi que no poden treballar aquells á casa seua.

Dia 5.

1464 Segons lo cens que forma Jaume Safort, la ciutat de Barcelona en la diada apuntada, se troba dividida en quatre quartels, en tres centes trenta set illes y en set mil cent sexanta cases. Aquests datos son suficients pera donar una idea de la importancia que tenia aquesta capital.

Dia 6.

1808 Lo mateix dia que Napoleó I proclamava rey d' Espanya á son germá Joseph, una columna de tropes franceses que fins portava artilleria y 's componia de 3800 hòmens, es vergonyosament derrotada per 180 igualadins 70 sampederenchs, 60 salletins y 60 manresans qui formaven un contingut de 373 hòmens dels quals no n' hi havien encara la meytat de ben armats. Desde aquell dia los penyals del Bruch pogueren dir á la Europa que no eran invencibles aquells exèrcits fins á les hores victoriosos.

Dia 7.

1885. Mor en aquesta ciutat en la qual havia nascut 68 anys endarrera lo cabdal filòlech En Joseph Llausàs, S' ha dit d' ell que: era retórich, era literat, era crítich espert y era compo-

sitor. Les literatures espanyola, italiana y francesa li eren conegudes com pochs hi hagués y en totes tres llengües escrivia ab facilitat tant en prosa com en vers. Després d' En Coll y Vehí, no hi havia á Catalunya qui conegués la llengua castellana tant com ell.

DIA 8.

1576 Lo Concell de Cent á instancies de Miquel Corull accedeix á que s' establesca en nostra ciutat aquella ordre religiosa que feya cinquanta anys havia fundat Fra Matheu Baschi frare menor observant en lo ducat d' Urbino y á la qual Climent VII doná lo nom de «Frares hermitans menors» y Pau III posteriorment anomená «Caputxins.» Es la primera casa caputxina que s' estableix á Espanya, la que fa referencia la data apuntada y la sua fundació nos recorda al ilustre fill de Torredembarra Fra Arcàngel Alavion varó de gran virtut y escelent poeta místich.

DIA 9.

1359 A trench del alba se presenta en lo port de Barcelona una esquadra castellana composta d' un centenar de banaus entre los quals hi havia les embarcacions cedides per Portugal y Granada. Vé manada per Pere I de Castella qui 's proposa vèncer per mar, ja que no pot per terra, á nostre Pere IV. Lo nombre de nostres barcos, es inferior però la sua ordenada posició y la valentia dels mariners suplexen la falta. Ademés una bombarda etgegada contra la capitana del monarca castellá inutilisá son castell y la Fortuna apunta un altra victoria á favor dels qui tant encertadament assagen per primera volta la artilleria.

RAMÓN N. COMAS.

LO CERVANTISME Á BARCELONA

V

LES TRADUCCIONS CATALANES DEL QUIXOT

Molt bé deya lo Senyor Tàmaro y Fabricias al afirmar que un escriptor com Cervantes, que tan predilectament tractá nostra terra, *més que la multiplicació entre nosaltres de les edicions de sa immortal obra té dret sens dupte á reclamar lo mantell de les gales de nostra llengua.* Tan justa consideració, no ha obstat perquè la

literatura catalana fós de les darreres en donar aculliment al popular Quixot.

Durant los segles XVII y XVIII, época decadent de nostra llengua, en que pels escriptors del Principat era menyspreuada, rés té d' estrany que ningú sentís la utilitat de traduhir una obra, quals edicions solzament se publicaven per subvenir á les necessitats de sa lectura. (1)

Més en lo segle XIX, axís pel prepotent desenrotlló de la literatura catalana, com per la estensió que prengué la mania cervántica, una traducció del Quixot al catalá, esdevenia nova necessitat qual buyt era de mal omplenar per les dificultats de la empresa.

Ocupemnos ara, sens més preàmbul, de les traduccions catalanes del Quixot de que havém pogut tenir noticia. Inseguint rigurós ordre cronològich, lo primer traductor de qui tenim de parlar es D. Magí Pers y Ramona. Aquest escriptor al donar á llum, en 1847, la *Gramática catalana-castellana* (Barcelona.—A. Verdaguer) traduhí de la obra mestra de Cervantes tot lo seu capítol XVIII.

Algún temps després, D. Ignasi Petit y Riera, ilustrat metge de la vila de Sant Feliu de Codines (nasqué en 1813 y morí en 1872), conreuador de la poesia y prosa catalanes, emprengué la tasca de traslladar al catalá, lo Quixot, començant per les poesies preliminars y seguint los capítols de la primera part. A sa mort ne dexá termenats é inédits los quinze primers capítols que 's conservaven copiats en una llibreta en octáu.

Pera judicar de quina manera portava á terme sa traducció lo senyor Petit, nos servirà la circumstancia anotada pel senyor Bulbena y Tusell en la pàgina 7 de sa traducció del Quixot, dessota los versos titolats *Al llibre de Don Quixot de la Manxa, Urganda la desconeguda.* Allá manifesta ésser degudes, dites estrofes, al senyor Petit y al ensemps fixa com elles servirán pera *fer veure fins hon puga acostarse ab lo original castellá la llengua catalana*, observant que en cap altre idioma se n' ha donat la traducció.

Lo conegut literat catalá y mestre en Gay Saber D. Francesch Pelay Briz, començá á traduhir lo Quixot en lo any 1868, arribant á terminarne vuyt ó deu capítols. Tots ells restaren inédits á escepció de dos, los quals se publicaren en diferents temps y lloch. Lo capítol primer sortí á la llum pública en lo predit any de 1868, en una curiosa revista que en llengua catalana se publicava á Barcelona ab lo nom de

(1) No creyém tenir cap fonament la nota de *La Renaixensa* (any IV, nombre 11) hon lo senyor B. F. dona compte de certa idea vaga que tenia, d' existir una traducció catalana del Quixot, feta als pochs anys d' haver publicat la obra son immortal autor.

Lo Gay Saber (any I nombre 3). Cinch anys més tart, ço es, en lo de 1873, fou publicat lo capítol II en lo *Calendari Català* y plana 99 (Barcelona.—*Lo Porvenir* á càrrech de J. Medina, 1873) ab la nota següent: *Dem aquest bocí de traducció del Quixot com á mostra de una que se n' está fent ja fá temps.*

Abdós capítols s' estamparen sense firma de traductor. Nostres averiguacions nos permeten assegurar que foren deguts al espressat senyor Briz.

En lo any 1880 lo senyor López Fabra abrigá lo projecte de publicar, en 100 idiomes y dialectes diferents, un fragment del capítol XLII del *Quixot* (segona part). En lo que pertoca á la traducció catalana fou confiada al reputat escriptor don Gayetá Vidal y Valenciano. Si bé lo projecte no 's portá á terme, emperó lo dit capítol, fàcilment traduhit pel Sr. Vidal, fou estampat en lo mateix any (Barcelona.—Ramirez y C.^a 1880).

Ab lo predit n' hi ha prou per veure com ningú podia afirmar que la obra cabdal de Cervantes hagués estat traduhida á la llengua catalana, si es que no s' agafava lo rave per les fulles. Emperó *La Ilustración*, setmanari de Barcelona (any I, nombre 36, 10 de juliol de 1881) no duptá en publicar, que les edicions del *Quixot* arreu estampades eren: *En castellano unas 500; en inglés, 301; en francés, 170; en italiano, 96; en portugués, 81; en dinamarqués, 6; en griego, 4; en alemán, 70; en ruso, 4; en sueco, 13; en polaco, 8; en rumano, 2; EN CATALÁN, 2; en vascuense, 1; en latino, 1. Total 1159. En la biblioteca cervantina del doctor W. Thebussem se encuentran ejemplares de casi todas estas ediciones.*

Devant aquesta nova nos ha calgut repassar la *Segunda Ración de Artículos del Doctor Thebussem*, ab la seguretat de que no veuríam confirmat la evident errada de les dues preteses edicions catalanes. No solzament fou tal com esperavam lo resultat de la consulta, sí que també en la página 157 trobarem una explicació de la inexactitut del setmanari barceloní. En certa epístola, lo senyor Droap deya al doctor Thebussem, durant l' any 1869: *Apenas se pasa mes sin que los papeles de España y América publiquen disparatados inventarios de la biblioteca de Vd. Quien señala á capricho las ediciones del Quijote allí reunidas...* etc. Com estes fantasies una volta estampades son reproduhides en noves publicacions (1), no cal ferne cás, y sí

sols plányers del poch compte ab que acostumen á escriure exa nuvolada d' escribidors periodístichs, que constituexen una de les més damnoses plagues del segle XIX.

FRANCESC CARRERAS Y CANDI.

(Seguirá).

INNÉS DE LLAR

Ó LA CONSPIRACIÓ DE VILAFRANCA

1674

ASSAIG HISTÓRIC

Lo castell de Nyer es ahon se tramá la conspiració de Vilafranca del any 1674.

Hi havia á Rosselló gran part de senyors y del poble que no podia admetre que hagués disposat d' ells y de sa terra lo Rey Felip IV y los hagués donat á la França. De aquí les rebelions armades y 'ls complots que 's mogueren en aquella época fomentats per la nació donadora que procurava per sota ma de recobrarlos. Era aquest lo móvil de la esmentada conspiració, que se lligava ab los projectes formats y preparats sobre de Perpinyá, de Salces y del Fort de Arles; y de sa realisació dependia la excució immediata de dits projectes. Era precis apoderarse de la plaça de Vilafranca que tancava la entrada del Conflent y era també la clau principal del Rosselló.

En lo castell de Nyer, situat á dues ó tres llegendes no mes de Vilafranca, en un recó de montanya, poch accessible llavors, se n' havia vingut, aprofitant la amnistia, son amo y senyor, acompanyat de sa esposa Na Tomasina de Ardena, de sa mare Na Francisca Compte y de Lluçia, y de sa germana, don Carles de Banyuls, fill del mateix Tomás de Banyuls y d' Oris, instigador de la rebelió de 1654.

Allí vivia retirat y en una aparent inacció, don Carles, mes ab tot esperant una ocasió favorable pera sortirne y associarse als projectes de Espanya, y rebenthi mentrestant á tots los mal contents y disgustats del nou régimen que hi acudien, fentlosi bona acullida y animantlos ab les mes falagueres esperances. Entretenia seguida correspondencia ab lo Virrey de Catalunya y ab lo governador de Puigcerdá, y eren sos emissaris En Pau Estapé, En Geroni Prats, y 'l nebot d' aquest, En Pere Prats, lo mes ardit y mes actiu de tots. Aquest últim fou l' ànima del complot. Anaven los tres buscant y allistant partidaris per tot arreu en lo alt Conflent. Se juntaren ab ells don Emmanuel Descallar, fill del senyor de Formiguères, y també don Francisco de Llar, fill de don Carles de Llar, en la

(1) En 1889 reproduheix la nova de les edicions del *Quixot* que publicá *La Ilustración*, lo calendari de la casa Lauman & Kemp de Nova York, ab una modificació en les edicions castellanes que de 500 disminueixen á 419.

casa de qui, á Vilafranca, se reuniren y tingueren conciliabuls secrets, se creu, prop de tres mesos.

La hora mentrestant arribá de passar á la acció y los hi semblá á tots favorable. Se trobava en funció á les hores, á Vilafranca, lo consul segon, don Francisco Soler, cosí germá de don Emmanuel Descallar, mentres lo consul primer, En Pere Coromina, que era tot dels francesos, estava á fora, inspectant, com á *Veguer* interi, lo alt Conflent y 'l Capcir. Don Francisco Soler era iniciat al complot y disposat á no hi anar contra. La execució fou fixada al dissapte de la setmana de Passió.

Dos dies abans, uns quants hòmens decidits, y tal vegada miquelets, tenien de introduhirse de nit en la Cova Bastera, tocant aquesta cova á les muralles de Vilafranca. Al dissapte dematí, y á la obertura dels portals, alguns altres conjurats, duhent ses armes amagades á dintre de fexos d' herba y de palla, que 'ls hi cubrissen la cara, haurien penetrat en la vila, y, desfets los fexos y tretes les armes á casa d' un cómplice, haurien corregut tot d' un cop á apoderarse dels portals, ab la ajuda dels conjurats de dintre de la plaça. Al mateix temps, y al senyal convingut de una escopetada los de la cova acudien tots, y arribaven seguidament gent armada de les poblacions vehines; mentres un cos de tropa, surtit de Puigcerdá, y manat pel mateix Pere Prats, se haguera trobat, al matí del Dijous Sant, al entorn de la plaça, á punt d' hí entrar y de ocuparla tan aviat com se n' haurien apoderat los facciosos.

Com fou donchs espatllat y derruït complot tan habilment combinat y preparat ab tota diligencia? Primerament se ha de dir que 'l governador de Puigcerdá feu saber á Pere Prats que no era pas á punt pel día fixat y que 's necessitava prorogar la execució, que fou aplaçada al 22 de març. En segon lloch, vuyt dies abans del que estava primitivament determinat, succehí un cas que molts han ignorat ó passat per alt, y es que 'l batlle d' Oletta, població vehina de Vilafranca, participá al tinent de Rey d' aquesta plaça, lo que li havia revelat un paísá seu, anomenat Rafel Sudre. Li havia dit lo tal Sudre que, en un col-loqui ab En Pau Estapé, aquest, mostrantli un grapat d' or, l' havia incitat per que se juntés ab ell, fentli grans promeses, y amenaçantlo de mort, si digués una paraula á ningú de sa confidencia.

No es conforme, ni concorda aquest fet ab la versió de la llegenda, que posa la revelació del complot al carrech de Na Innés de Llar, propia germana de Don Francisco, atribunhintli á ella sola tot lo mal que 'n resultá per sa casa, ac-

cusació terrible que se ha perpetuada, y que no admet, si bé no la desmenteix absolutament, lo que segueix, que consta, ningú ho negará, del mateix procés judicial.

La casa de Llar, á Vilafranca, era una casa antiga, acomodada y quasi sumptuosa per aquell temps, honradíssima y guardant lo culto de la vera urbanitat. N' era 'l cap Don Carles de Llar, home virtuós y cabal, estimat de tothom y entrant ja en edat. Ab ell vivien sa digna esposa, Dona Agna, son fill, Don Francisco; ses dues filles, Innés, la una, persona afable y atractiva, de divuyt anys, hermosíssima y ab tot modesta y recatada, del tipo grech, com ho son avuy encara les dones de Llar, la altra que 's deya Mancía (Hermasue), molt joveneta encara, y ademés la cunyada de Don Carles, Na Gracia Vilafranca y Pascual. Tenia la casa bó y nombrosos serveys.

La frequentaven diariament, per hi ésser ben rebuts y ben vistos, los oficials francesos de la guarnició. Era dels qui mes sovint hi venien lo tinent de Rey de la plaça, M. de Parlan. Aquest era tot un cavaller, distingidíssim, de bon ayre y bones maneres, jove encara, mes ab tot esclau de son dever y de la disciplina militar y gelós de sa carrera. M. de Parlan concebí amor per Na Innés, que ja ho valia, y 's declará á ella un día. Ho feu ab la carta que segueix, y que fou trobada en la calaxera de la donzella, quan fou la casa de Llar escorcollada y regirada de dalt á baix. Aquí la dita carta, tal com era escrita:

«Se me conois tres bien en personnes et cette raison fait que je crains beaucoup de mangajer á la passion ou mon inclination mentresme et je conois tres bien que je vais estre le plus malheureux de tous les hommes, mais jauray le plesin Mademoizelle que mon malheur me sera causé par la plus agréable persone que je conoisse, et comme elle est belle comme les anges elle est aussy parfètement aymée; mais Mademoizelle quelle grasse puis je vous demander puisque je nen ay pas encore meritée. Jen atens portent de Vte jenérosité et surtout selle que mon amour ne soit point coneu sella ruineroit ma fortune. Je vous diray coment si jé puis vous entretenir quelques moments sens tesnoins pour sella je donneroie de mon sang.»

Fou entregada la carta á Na Innés per la dama del comandant de la plaça, la que la visitava tot sovint.

No fou la demanda rebutjada, y ab la explicació que li doná ab tota llealtat M. de Parlan, Na Innés quedá convençuda y d' ençá llavors correspongué á la estimació que li portava lo oficial francès.

La fi que conseguia M. de Parlan era del tot honesta y llegítima. Volia á Na Innés per esposa; y, de casa noble y honrada com ho eran los dos, no podia tenir altre pensament. Encara que no gens conciliat ab lo nou régimen, lo pare de Na Innés, Don Carles, no podia oposarse al propòsit del tinent de Rey, ni ésser un rigorós obstacle sa pertinacia política. Se tenia Don Carles del tot apartat dels projectes que al moment se maquinaven; y mentres se congregaven conjurats y fautors, en sa habitació, si 'n sabé tal vegada alguna cosa, res indica y res ha probat que haja ell comparegut en cap de exes reunions. Fins hi ha motius de creure que procurá Don Carles en dissuadir á son fill y á son nebot de proseguir empresa que li parexia á ell irrealisable y, en tot cas, molt perillosa. S' ha d' afegir que, á conseqüencia de una tentativa ja remota y que havia tingut mal éxit, havia Don Carles viscut desterrat un llarch temps y no li convenia d' hi tornar, sa salut prou aflaquida li prescrivint d' altra part lo respós y no la lluyta.

JUSTÍ PERRATX.

(Acabará).

MOVIMENT REGIONALISTA

Procés de Klausembourg. — Heus aquí la continuació y final de la causa seguida contra 'ls coratjosos nacionalistes de la Transylvania. Les noticies que avuy donám, son casi totes d' origen húngar, puix en vista del interés ab que la causa era seguida á fora del regne, les autoritats húngares de Klausembourg, barraren lo pas á les comunicacions d' origen rumá:

En la segona sessió del judici foren preguntats los processats Corusia, Ratziu, Cristea, Mihali, Barbu y Tripou. En Cristea pronunciá un llarch discurs argumentant sobre 'l caracter ilegal del Tribunal y contra la manera d' ésser conduhits los debats. Afirmá que aquest es un procés de raça, y que no farà sinó augmentar les lluytes entre rumans y magyars. En igual sentit parla En Tripou, afegint que ja sab per endavant la sort que espera als acusats. Açó no privará pas, no obstant, als rumans de continuar combatent á la tirania sempre y sense treves. Com que aquestes paraules foren acullides ab grans demostracions de aprovació, lo President amenaça als rumans que assistexen al acte ab ferlos dur á la presó. Al exir de la sala 'ls acusats, son aclamats ab entussiasme per la gentada, sobre tot En Cristea y En Tripou.

En la sessió vinenta lo Fiscal transforma soptadament la acusació del crim d' alta trahició en un senzill delict de propaganda.

Lo comité dels acusats manté sa declaració de que la redacció, la impressió, y la distribució del Memorandum foren acordades en la assamblea general de

tots los electors rumans. Lo comité considera aquesta nova acusació com un afront fet á tota la nació rumana, reduhint á un senzill delict de propaganda la primera acusació d' haver presentat les reivindicacions nacionals rumanes al emperador d' Austria.

Aquest fet determina augments d' agitació entre la gran multitud de rumans, estacionada tots aquests dies als voltants de Klausembourg ahon no se 'ls dexa entrar.

Després d' aquest incident continua l' interrogatori dels acusats, essent l' últim en declarar lo processat Albini. Aquest declara que 'l comité no ha fet sinó executar les decisions de la conferencia haguda en janer de 1892 á Sibiu (Hermannstadt), però que accepta la entera responsabilitat per la relació, impressió y distribució del Memorandum axis com de de tots los greuges que s' hi contenen. L' acusat Coroianu demana al tribunal que cite com á testimonis als membres de la conferencia de 1892 y una comissió de périts pera fer constar que 'ls passatges denunciats del Memorandum están basats sobre documents y dats oficials é historichs. Mihali y Velciu apoyen aquesta proposició. Lo Dr. Ratziu proposa que 's plantegen tres questions especials sobre 'ls punts denunciats del Memorandum. L' acusat Lucaciú insisteix per que 'l fiscal declare en quin concepte es acusat, si ho es com á membre del comité, ó bé com á senzill particular. Lo fiscal respón vagament, y 'l tribunal rebutja la proposició formulada per en Coroianu. A continuació es llegida la acusació contra 'l comité, y després lo fiscal llegix lo Memorandum. Mentres açó dura, los jurats fan demostracions hostils als acusats, amenaçantlos ab gestos y de paraula.

Quan lo fiscal anava á llegir lo requisitori, lo doctor Ratziu s' aixeca y declara, en nom de tots los acusats, que tots ells tenen la qualitat de delegats de la Conferencia nacional rumana del janer de 1892, y que son tots solidariament responsables de tot lo que pertoca al Memorandum. Afégeix lo Dr. Ratziu que parla en nom de tota la nació rumana y per últim colp, puix davant la actitud dels jurats húngars, la defensa 'ls es impossible y per tant ell y sos companys hi renuncian. Los acusats, diu, son los mandataris legals del poble rumá; lo Memorandum es la obra de la nació rumana; tota ella considera aquest procés com una venjança del govern y, per consegüent, diu que ell no pot pas discutir ab lo tribunal de Klausembourg los drets d' existencia del poble rumá. Fà una calurosa reclamació á tots los esperits ilustrats de Europa que, diu, formen lo tribunal just é imparcial qui haurá de judicar la causa dels rumans.

Lo Dr. Ratziu acaba en mitg d' una triple salva de aplausos entussiasmes dels concorrents á les tribunes. Lo president fá desallotjar la sala.

Lo discurs del Dr. Ratziu produheix un entussiasme indescriptible en les multituds de rumans que rodegen á Klausembourg.

Lo dia 25 doná 'l jurat son veredict. Heus aquí les penes imposades als diferents acusats: Lo Dr. Lucaiciu, 5 anys de presó; lo Dr. Ratziu, 2 anys; lo professor Comsa, 3 anys; Coroianu, 2 anys y mitg; lo Doctor Barcianu, 2 anys y mitg; Basesti, 2 anys; lo Dr. Mihaile, 2 anys y mitg; Patitza, 2 anys y mitg; Domide, 2 anys y mitg; Velcicu, 2 anys; Suciú, 1 any y mitg; Patriziu Barbu, 2 mesos; Cristea, 8 mesos. La major part dels condemnats son hòmens vells, d'elevada posició social y que disfruten d'una gran influencia. A Bucarest, com en la Transylvania regna una sensació enorme. Se parla d'un gran Manifest, ab lo que 's convocará á tota la nació rumana á una Assamblea.

Tots los condemnats han recorregut en casació.

Un dels grans diaris de França comentant aquest succés, diu que 'ls acusats poden esperar del alt tribunal mes imparcial justícia, y que si la obtenen, caldrá preguntarse de que li haurá servit al govern húngar desencadenar tan vanament les rancunies nacionals prou vives en la Transylvania.

Retallám de nostre bon company *Lo Catalanista* de Sabadell:

«Sabém que varis catalanistes d'aquesta ciutat, han demanat se 'ls faça una remesa d'exemplars del llibret que ab lo titol de *Doctrina Catalanista* acaba de publicarse, quin autor s'anomena baix lo pseudónim de *Fidel Constant*, pera repartirlo y vulgarisarlo entre 'l públich.»

Ab lo titol de *Romancer catalá histórich, tradicional y de costums*, lo llorejat poeta y Mestre en Gay Saber don Francesch Ubach y Vinyeta, ha publicat lo según aplech de sas composicions patriótiques. Hem tingut l'honor de rebre l'espressat llibre en nostra Redacció y prometém á nostres llegidors tractarne ab la estensió deguda, en un dels xinents nombres.

Com á una de les festes ab que ha estat solemnizada la estrena de la gran Exposició colonial, ara de poch oberta á Lyon, fou celebrat un banquet al que assistiren la gent d'upa que á la ciutat francesa ha duyt la Exposició. Acabat de menjar vingueren los discursos. Lo President de la Cambra de comerç de la ciutat, Aynard, parlá llargament sobre les empreses colonials de la França, y entre altres dirigí al centralisme aquestes amoretes de que 'ns importa pendre nota:

«Demanám que en aquest punt se seguesca l'exemple que 'ns dona un país vehí del nostre, y que 'l nostre personal pera la administració de les colonies no surta pas d'una fàbrica parisenca de mandarins.

«Volém que les places colonials sien donades á concurs, al que hi puguen concorrer los dexebls preparats á eix fi per nostres escoles comercials.

«Creyém que no es en los carrers de París ahon pot

judicarse de lo que pot anar bé en lo cor de la Indoxina ó de l'Annam (grans aplausos).»

Després parlá En Cambon, governador de l'Alger, y de son discurs recullim aquestes máximes ben propies de la doctrina regionalista:

«Lo senyor Alcalde (lo de Lyon) ha esposat un programa notable; ell ha parlat contra d'aquest esperit d'assimilació á ultrança que voldria que fossen administrats payssos molt diferents ab lleys y reglaments uniformes. Lo que volém en l'Alger, com en la Indoxina, com á Túnis, es una administració apropiada al régimen y á les condicions locals: es necessari á payssos diferents organisacions diferents. Tot altre concepte de la administració es fals.»

En lo Parlament de Viena los jóvens *txechs*, diputats autonomistes de Bohemia, han presentat una proposició demanant que fos abrogada la ley que priva als periódichs de publicar los discursos pronunciats en llengua eslava en lo Parlament, basant aquesta proposició en que tal ley constituheix una violació de la llibertat de la paraula. Per ara no ha fet camí la justíssima empresa dels diputats de Bohemia, per rahó de haver sigut aplaudida per los diputats antisemites del propi Parlament, als qui la majoria fá una guerra sense cap contemplació.

Lo dia 30 del mes passat tingué lloch la recepció de D. Aristides de Artífano á la *Academia de Jurisprudencia y Llegislació de Barcelona*, ab quin motiu llegí un profón discurs sobre 'l tema: «Bosquejo de la legislación vizcaina.»

Començá son discurs lo nou académich, indicant que segueix inspiracions de la seua ánima: amor al terror en que va náxer al parlar del dret foral de Vizcaya, al mateix temps que creu rendir homenatge á Catalunya que té tantes institucions semblants. Després de provar la difícil investigació del origen de les lleys vizcaines, senyalá la tradició com á base de sa ley, y la costúm com sa regla, y havent acabat una lleugera disertació histórica, tractá de les colleccions legals. Enalteix al fur com á destorb á la usurpació y més garantidor de les llibertats que 'ls moderns drets individuals. Lo senyor devia guardar lo fur, que jurava cumplir y fer cumplir, sota l'arbre de Guernica y si dictava disposicions contra 'l fur eren obehides y no cumplertes.

S'ocupá també 'l Sr Artífano, de la condició personal dels vizcains, del funcionament de sos tribunals, de la familia fundada en la autoritat del pare y de la propietat assentada en lo principi de la troncalitat.

Acabá 'l disertant son notable discurs, ab eloqüents párrafos á sa patria que, basada en lo régimen foral, era una confederació d'entitats independents coooperadores totes al sol fi de la grandesa moral y de sa independéncia y llibertat. Se quexá de la pèrdua de tants bens dedicant hermosos periodos á Catalunya,

agermanada ab Vizcaya per son modo d' ésser jurídic, y plorant plegades una matexa desgracia: la destrucció de sa lligislació tradicional é històrica.

Forts y llarchs aplaudiments saludaren al orador al finalisar son discurs, rebent també corals felicitacions de una bona part del auditori.

Interessantse lo *Centre Excursionista de Catalunya* pera que no 's porte á cap lo projecte del Ajuntament de Vich, d' enderrocar lo notable troç de muralla del temps d' En Pere IV, que junt ab dues hermoses torres de la matexa época hi ha á la Rambla de Moncada de aquella ciutat, s' ha dirigit al Excm. Dr. Morgades, Bisbe de la diócessis, pregantli s' interesse pera la conservació de la esmentada obra, y al senyor Alcalde de Vich, al obgecte de que no 's realise l' espressat enderrocament.

Torna á parlarse de certs treballs encaminats á la fundació d' un Teatre Catalá, subvencionat per l' Ajuntament de nostra capital.

Dies endarera, llegirem en una carta del correspon-sal que *La Renaixensa* té á Igualada, la quexa de que aquella població, era una de les més indiferents á lo esperit de regeneració que va despertantse en totes les comarques de nostra terra. Si bé 'ns consta, que en efecte es la esmentada ciutat una de les que més senten lo fexuch pes del caciquisme y una de les que més ha servit de juguina á tots los partits polítichs, no per açó dexa de donar de tant en tant alguna prova, de que no fa 'l sort á nostres propagandes.

Ara mateix, portats alguns igualadins per son entusiasme vers la honrosa part que 'ls pertoca en la memorable batalla del Bruch, han constituït una comissió, al obgecte de fomentar una suscripció patriòtica, pera adquirir un quadro, copia del de Martí y Alsina, relatiu á aquell gloriós fet de guerra. Aquesta comissió donchs, donant una prova de ver amor á la terra, ha adoptat lo catalá com á llengua oficial, y ha dirigit á sos compatricis, una ben escrita circular plena de conceptes altament patriòtichs.

Per iniciativa de don Jaume Russinyol, mantenedor dels Jochs Florals d' enguany, secundat per la agrupació *Cau-ferrat*, s' está organisant á Sitges, un certámen literari.

Lo dimars darrerament passat D. Lluís Maríán Vidal doná en lo *Centre Excursionista de Catalunya* una conferencia sobre «Les coves prehistòriques de la província de Lleyda;» tema que fou desenrotllat ab molta precisió, demostrant un gran conexement del assumpto per part del conferenciant. Descrigué les coves del *tabaco* de Camarassa, de l' *aygua* de Massana y negre de Tra-

jo, pertenenxents á la época neolítica ó de la pedra pulimentada; mostrá una rica colecció de pedra foguera, os treballat y cerámica, deduhint de son estudi que les coves eren habitacions y no enterraments. Després d' algunes consideracions sobre los primitius pobladors de aquelles comarques, acabá escitant als socis del *Centre* á la exploració dels Pirineus, que contenen molts vestigis prehistòrichs.

Lo conferenciant fou molt aplaudit per la distingida y nombrosa concurrencia que assistí al acte.

Lo llorejat *Orfeo de Bilbao* anirá al concurs musical convocat á Lyon, ab motiu de la Exposició Universal que 's celebra. Com l' únich premi que va á conquistar es la gloriá del triomf, un acaudalat bilbaí ha promés costejar tots los gastos de la expedició.

Segons llegim en lo *Semanario de Bañolas*, lo día 20 del mes passat, la Joventut Católica d' aquella població celebrá una vetllada literaria-musical, en la que pronunciaren discursos de sabor catalanista, lo Rnt. senyor Deu y lo Sr. de Porcioles.

S' ha repartit lo volúm contenint les «Deliberacions de la primera Assamblea de la Unió catalanista reunita á Manresa, los dies 25, 26 y 27 de Març de 1892,» entre 'ls senyors delegats qui assistiren á la matexa y les diferentes persones qui s' hi sotscrigueren pera contribuir als gastos de la publicació de dit tomo.

La Cambra dels Comuns, á Londres, acceptá 'l día 21 del mes prop-passat, en segona lectura, lo bill relatiu al govern local de la Escossia.

Després d' aquest acort, lo bill ha passat al Comité permanent encarregat dels assumptos d' Escossia.

Ha produhit forta sensació entre la gent política de Europa la cayguda del primer ministre de Bulgaria, Stambuloff, atribuhida á la personal voluntat del soberá d' aquell regne lo princep Ferran.

Stambuloff es un polítich d' universal anomenada. Nascut en Tirnova l' any 1853, feu sos estudis en Odesa, y á 17 anys entrá en lo moviment polítich de son pays, y començá á treballar en favor del deslliurament de Bulgaria, sa patria, junt ab En Zankoff y En Karaveloff. Quan la independència de Bulgaria fou proclamada per lo tractat de Berlin, Stambuloff fou elegit membre de la Constituyent búlgara, y desde llavors ha desempenyat sempre un paper principal en la vida política de son pays. Ara exercia 'l Govern desde 1887, en que ell lográ que fos elegit soberá per la Dieta de Tirnova d' aquell any, lo princep Ferrán, ab tot y la oposició de les potencies.

REGIONALISME

Segona part.

III

VENTATGES DEL REGIONALISME.

En les definicions del regionalisme s'enclouen ses ventatges.—Los pobles no obren per instint.—Lo regionalisme es lo últim fi dels pobles.—Comparació entre l'home y les regions.—La organissació regionalista porta les ventatges en sa propia naturalesa.—Divisió *a priori* y *a posteriori*.

De les definicions y aspiracions, que en los dos capítols anteriors hem nombrat del regionalisme, ja s' desprenen les ventatges que aquest ha de reportar per l'avenç de la nació. En efecte; ¿com aspirarien los pobles á un estat que no sapiguessen devia serlos profitós; com voldrien retornar als temps antichs en que eren amos de si mateixos, no esclaus de un tirá, si no sapiguessen que tindrien les mateixes immenses ventatges de aleshores? Los pobles no obren pas per instint, sens saber lo per qué, ni l' últim fi á que están destinats, sinó ab complert conexement de causa, moguts per una força irresistible y tenint per nort de tots los seus actes, l' últim fi, que es viure segons les lleys de la existencia social á que aspiren. Y axis com l' últim fi en l' home és de tal naturalesa que un colp conseguit ja l' ànima descansa y no desitja rés més puix té la suma de tots los bens y plahers que en sos somnis daurats imaginava, axis los pobles, conseguit son darrer fi, que es lo regionalisme, entrarán en son estat propi y natural, com lo aucell que després d' estar tancat durant molt temps dintre una gavia pot volar lliurement pel bosch, saltant de branca en branca, enaltint la llibertat y gosant de les ventatges que aquesta li proporciona. Axis, per exemple, usant una comparació vulgar, quan estava tancat, son amo li donava sempre una classe de grà per més que en certes èpoques del any n' hi convingués una altra; però ara lliure com es, tria entre lo que veu, pren lo que li convé y rebutja lo que 'l perjudicaria.

De la mateixa manera que cada home té ses especials condicions y medis, la seva propia aptitut, de modo que, seguintla, fá maravelles; axis les regions, per los caracters de la terra, de la educació, del clima, etc., son especials, ja per lo comerç, ja per la industria, ja per les ciencias, etc., etc. Un home pot ser un gran poeta, y no obstant, no servir per esculptor; per açó en totes ses relacions busca ab preferencia les que puguen afavorirlo per la poesia, fi principal de sa vida, á que 'l crida y empeny sa mateixa naturalesa. Axis mateix les regions formulen lleys y diri-

gexen la administració per lo fi ó fins especials á que la criden sa historia, son caràcter, sa posició, etc. Se força á un home, se desaten la seva vocació, y aquell que podria ser un gran poeta resulta tot lo més després de grans estudis un mal esculptor. Aquesta violencia es de resultats més visibles y fatals quan s' exerceix sobre les regions. Les lleys uniformes se fan sempre sobre 'l motllo de una determinada regió, de la vencedora, de la conquistadora, podriam dir. ¿Y qué resulta? Que s' fá violencia sobre les altres, les quals ab aquesta imposició se debiliten, com les plantes que viuen en una que no es sa propia atmósfera, ó en una terra á que falten les substancies ab que aquelles s' alimenten. Axis es, que arrastren una vida pobre y miserable, no tenen originalitat y força, comprimides ses energies, apagat lo sentiment ab que sostenen y avivan la acció, la espontaneïtat y la conciencia propies; y mor l' esperit, que sols creix y se axeca ab l' exercici de ses facultats.

¿Quina organissació ha de ser més ventatjosa per l' avenç de la nació, aquella que tinga agarrotats los diferents membres de un cos sens dexarlos moure per propia iniciativa, ó bé aquella que permeta la lliure acció dintre de sos respectius cercols, no sols dels principals membres, sino també de tots los altres que servexen per complir los diferents fins de nostra vida? Tothom veurá que la organissació segona es la més racional y la que deu naturalment portar immenses ventatges.

Y, entengues bé, que dich immenses ventatges, puix son en realitat innombrables les que 'l sistema regionalista porta en sa mateixa naturalesa, de manera que podem dir que, axis com no pot donarse foc sense escalfor, axis no pot donarse lo verdader regionalisme sens grans ventatges per l' avenç de la nació. Les ventatges en lo regionalisme son lo que la llum pel sol, un efecte tan íntimament lligat ab la seva causa que abdues se confonen, de modo que no pot donarse la causa sens al instant apareixer lo efecte.

Abans de començar á nombrar les ventatges del regionalisme devém fer varias divisions y subdivisions de les mateixes per millor inteligencia de la materia. En primer lloch, usant lo método de les escoles, tractarém de les ventatges *a priori* y després de les ventatges *a posteriori*; en la primera divisió esposarém les ventatges que 'l regionalisme reportaria al patriotisme, á la moralitat, á les lleys, al govern, á la administració, y en la segona, lo criteri històrich, açó es, los avenços que han fet en totes les èpoques les nacions governades baix lo sistema regionalista.

N. FONT Y SAGUÉ.

Segona Exposició General de Belles Arts.

III

PINTURA ESPANYOLA

Ben repassades les 519 obres de pintura que constitueixen la secció espanyola se'n troben poques, molt poques, dignes d'una Exposició oficial. Jutjantles al engròs sembla que nostres artistes hagen prèls lo Palau de Belles Arts per una botiga: mes lo públich que no es llech ha entès la treta y una vegada satisfeta la primera curiositat s'hi passeja casi indiferent, sense emocionar-se ni manifestar decepcions ni entussiasmes.

Lo que 's veu allí, lo públich, ho ha vist per l'estil y tan important y més (salvo comptades escepcions) en tots los establiments que esposen y trafiquegen ab quadros. En ells se consent, y se comprén, que l'artista busque 'l negoci y baix aquest punt de vista s'aprecia llur treball; mes pera allistarse en lo catàlech d'una Exposició Internacional de Belles Arts, la opinió reclama un estudi escepcional, un esforç; vol que l'artista no pense en diners y 's despreocupe de les necessitats de la vida, en busca de nom, anhelant gloria. Es á dir retxaça tota manifestació de industria artística y demana l'art serio, nou y transcendental.

Nosaltres l'hem buscat á cada pany de paret de les sales de pintura espanyola y l'hem trobat ben poch. Quanta feyna inútil! Quant temps perdut! Arreu quadros y estudis sense solta! Un sens fi d'equivocacions! Y molta pretenció! Alguns artistes reputats (dintre la seva manera, varia, de entendre, de fer y de sentir) com en Jimenez Aranda, l'Urgell, en Barrau, en Roig y Soler, en Francisco Miralles, los germans Masriera, en Carbonell y Selva, en Checa y en García Rodriguez s'han presentat estacionats, rutinaris, fluxos; y altres, com en Román Ribera, en García Ramos y en Cabrera, ademés de fluxos, decadents.

En consecuencia y no volent cansar al lector ab cites, noms y apreciacions inútils, anirém al grà y... prou.

Siguemhi: *Quadros històrichs*. En Luna y Novició ab *Poble y Reys* demostra ab quina facilitat un cap calent y fantasiador y una paleta llampant y desequilibrada poden engendrarlos. Representa la Abadía de St. Dionís en lo moment que la turba revolucionaria destrueix y saqueja les tombes dels Reys de França. De moment impresiona y fa mal d'ulls un conjunt arlequinesch y mal girbat, ab un grupo de comparsas al mitg, que creyéu senyors de la es-

cena, y escláméu ¡quin nyap!; més deprés veyéu una llum viva que filtra á través dels finestrals y ompla de indecisió, misteri é irisacions lo fondo de la part dreta, ahon sentiú que 's belluguen los protagonistes, ahon sentiú que 's desenrotlla la verdadera tragedia de la profanació. Aquest recó del quadro val per tot lo que conexém de En Luna.

Sor Sanxa y ses compayes s'están al peu de les forques aconduhint, pera enterrarlos, los cadavres dels penjats. Los gossos rastregen y los corbs volen per la escena. Lo teló de fondo es un paysatge ahon se descubreix la silueta de la Barcelona del segle XIV. L'assumpto es tétrich; la composició es reposada; la expressió de les figures violenta y la color ingrata. Lo cel, d'un cap al tart tempestuós, es lo més ben pintat del quadro. Ab tot, nos plau que l'autor, en Torrescasana, s'haja atrevit á tant.

Lepant d'en Ruiz Luna Regonexém certa grandiositat en la disposició de les naus y l'apreciém més com una marina vigorosa y de les bones, que com á quadro històrich.

Cap d'Estopes, Mariano Vayreda. Perdonen, l'hem citat sense voler.

Quadros religiosos. Lo que en Clapés titula *Pregaria* es dels que fa aturar y discutir á la gent. Uns troben lo fondo llampant y desentonat; altres esborrarien la figura del pare que no té esma d'aguantarse; poch censuren l'efecte agre-dolç, entre esgarriós y fantástich del quadro; y molts admiren y s'entussiasmen ab aquells xicotets plens d'engunia y ab aquella mare casi afollada que supliquen pietat, socós y protecció al cel... Realment, en aquest quadro hi ha gran substancia, però no tot es substancia: de lo que ne deduhim no ser la meta ahon pot arribar en Clapés. Ell se refia del instint que té de la forma, de la força ab que sent la expressió y de la potencia colorista de la seva paleta pera animar y esculpir, quasi mes que pintar, les figures que imagina, y axis s'arriba á la meta per casualitat. Refrene lo seu temperament davant de la veritat; eduque y refine ses facultats, subgetes á les visions naturals, desenrotlle les composicions dintre d'un medi y ambient reals, y d'un bot pujará allá ahon vulga. Llavors los seus quadros tindrán rahó d'imposarse á tothom, serán igualment originals y portarán lo mateix segell dels genis y de les personalitats que queden.

Y sinó al temps.

Venite et prandete. En aquest quadro d'en Joan Llimona si que 'ns hi sobra lo primer terme. Pel demés creyém que 'l firmaria lo mateix Puvís de Chavannes. Lo paisatge s'enfondeix, se enfondeix; lo llach penetra endins, endins; les montanyes s'allunyen y la llum que va fugint,

fugint, retalla llurs siluetes. L'apòstol y la barca de fondo resulten velats, com una aparició. ¡Quin repós y quina vaguetat mes hermeses! ¡Quina harmonia de tons! Aquella naturalesa canta, y cantant s'idealisa y suggestiona. Bon escenari per la figura de Jesús, si la inspiració del mistich l'hagués ensopagat. No ha estat així, donchs que la esborre y s'accontente ab la creació d'un paysatge ahon aleteja quelcom de sobrenatural.

Altres autors han intentat portar á la tela escenes y tipos religiosos; mes tots son pintadors y cap artista. Un busca no mes la correcció y los demés l'efecte, ab recursos pobres, mancats de novetat y de sentiment. En molts se nota lo desconexament y en alguns fins la falta de respecte als assumptos.

La setmana entrant girarém full.

J. C. Y R.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

CQSES ASSENYALADES

—LA REGIÓN CÁNTABRA. Santander, 23 de maig: *Los Juegos Florales de Barcelona*. Descripció de la festa de enguany, estreta de LA VEU DE CATALUNYA, acompanyada d'algunes consideracions sobre la utilitat de que s'establis un certamen semblant en la regió montanyesa.

28 maig: *El lirio del «Ave Maria»* (narració provençal, per Marian André). Trelladat al castellá de la traducció que'n publicá LA VEU DE CATALUNYA, per lo redactor del colega C. R. Z.

—SETMANARI CATALÁ. Manresa, 24 de maig: *Bases pera la tributació de Catalunya segons los principis regionalistes*.

—LO GERONÉS. Girona, 26 de maig: *La Tercera Assambla del Catalanisme*, per D. J. Riera y Bertrán. *Ferrocarrils á Navarra*, per J. B. y S. Article encaminat á demostrar la diferencia que existeix entre Navarra ab sa autonomia administrativa y Girona subgecte al régimen centralista.

—LA VEU DEL MONTSERRAT. Vich, 26 de maig: *La Tercera Assambla Catalanista*, per J. V.

—LO SOMATENT. Reus, 26 de maig: *La Prempsa y lo Catalanisme*. Copiat de *La Renaixensa*.

30 de maig: *Los Regionalistes Rumans*.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 27 de maig: *¡Sigueu conseqüents!* Article encaminat á demostrar la inconseqüencia d'En Castelar, en no admetre la existencia de les patries regionals, després del concepte donat de la Patria, en son discurs pronunciat en la Academia

de la llengua castellana, ab motiu de la recepció del Sr. Echegaray. *Discurs de gracies llegit en la festa dels Jochs Florals per lo mantenedor Don Frederich Renyé y Viladot*.

—LA COSTA DE LLEVANT. Sant Pol de Mar, 27 de maig: *Los Catalanistes á Balaguer*, per Marian Serra y Font.

—LA RENAIXENSA. Barcelona 30 de maig: *La Tercera Assambla Catalanista*, per J. V. Transcrit de *La Veu del Montserrat*.

1 de juny. *Un opúscol patriòtic*, per Ramón E. Bassegoda. Notable treball crítich sobre un opúscol publicat per lo melgè En Joaquim Durán, combatent la tesis del Dr. Rodríguez Mendez de que no hi ha Medicina Catalana, y reformant la sostinguda per lo doctor Comenge en son discurs d'entrada á la Academia, afirmant la especialitat honrosa de Catalunya dins de la ciencia médica. Lo Sr. Bassegoda fa notar lo carácter regionalista de la obra del Sr. Durán, y de les aspiracions que formula.

—LAS CUATRE BARRAS. Vilafranca del Panadés, 30 de maig: *La Assambla de Balaguer*.

Bases pera la tributació de Catalunya segons los principis regionalistes.

—EL LABRIEGO. Vilafranca del Panadés, 31 de maig: *Obispos de Vilafranca*. Ab motiu de celebrarse la preconisació del Dr. Estalella, lo colega cita 'ls noms y circumstancies de sis vilafranquins que com aquest arribaren á eix grau elevadissim en la gerarquia eclesiástica.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 26.

Lo Governador civil de Lleyda ha ordenat al Ajuntament de Balaguer la suspensió del acord relatiu al enderrocament de la histórica porta gòtica d'entrada á la població; quina conservació havien demanat importants associacions y periódichs y era desitjada per tots los vehins de Balaguer.

Aquesta determinació ha sigut aplaudida per totes les persones amants del art y que procuren la conservació de nostres monuments históricos.

En la darrera sessió celebrada per la Cambra de Comerç d'aquesta ciutat, s'acordá significar á nostre Ajuntament, ab referencia á les noticies publicades per los periódichs, que considera avuy perillosa qualsevol operació de crèdit que's faça, sobre la base de pagar ab oró moneda estrangera los valors que s'emetan y llurs interessos, puix vindria á empitjorar la desastrosa situació de nostres cambis internacionals.

La Comissió obrera que va anar á Madrid pera informar contra los tractats comercials en progecte, en

vista dels duptes manifestats per *El Correo* d' aquella població, dirigi á diferents periódichs de Madrid, lo següent telégrama: «En vista duptes manifestats per *El Correo*, nos creyém en lo dever de declarar, que no sols es certa frase pronunciada Reyna Regent, sinó que ademés aquella egregia Senyora digné durant la audiència que 's digná concedirnos: «Estich enterada » de que 'ls tractats no agraden á la majoria del pays. » Jo parlaré á mon govern, pera que no 's porten á cap » á fi de evitar los grans perjudicis que vostés m' han » demostrat ocasionarien. Si de mí depengués, no vin- » drien aquests perjudicis. » Preguen publicació.—Nuet, Pamies, Bochons, Mestres J., Petit, Peris, Mestres A.»

Lo delegat d' Hisenda d' aquesta ciutat, ha rebut una comunicació ordenantli faça entrega al Banc de Espanya, de la quantitat de tres milions y mitg de pessetes, que sobren, després de cobrir les atencions de la provincia de Barcelona.

Lo dia anterior, va ésser subastada la construcció de un edifici, pera les escoles públiques municipals, de la ciutat d' Igualada.

L' *Ateneo Barcelonés*, inaugura sa molt notable Exposició catalana del llibre, del gravat y de la impremta. Presideix l' acte don Joseph Pella y Forgas, qui llegeix un erudit discurs demostrant la importancia de la manifestació y l' esplendor que aquelles arts han tingut en nostra terra, essent molt aplaudit per lo nombrós auditori qui assistí al acte.

Los diaris publiquen una circular de la Secció central de la Junta diocesana de la peregrinació obrera, obrint una subscripció pera costejar un recort alegòrich, á fi d' oferir-lo al Excelentíssim senyor Marqués de Comillas en testimoni del agraïment que tots los romeus espanyols senten, per los grans sacrificis fets pera lo feliç resultat de la gran manifestació catòlica, que ha sigut la admiració de tot lo mon.

Lo Colegi de Corredors Reals de Comerç, diferents societats de crèdit y alguns bankers de nostra capital, han dirigit al Ministre d' Hisenda una esposició demanantli que al redactar los nous pressupòsits, suprimesca l' impost de cinch céntims per cent sobre 'ls valors industrials y mercantils, podent en son lloch consignar un impost de 1 per-cent sobre tota mena de cupons. Ab lo sistema proposat se salvaria la injusticia que lo esmentat impost suposa.

Pera donar major unitat y força á la *Lliga de Productors*, los elements ab que compta en les quatre

provincies catalanes, han constituït la *Lliga de Productors del Principat de Catalunya*.

Surt d' aquest ciutat pera Madrid la nombrosa comissió d' accionistes y obligacionistes, nombrada en la reunió de Llotja, pera gestionar que 'l Govern atenga les peticions fetes per les companyies de ferro-carrils.

Arriben á Mataró los comissionats qui havien anat á Madrid pera informar contra 'ls tractats de comerç, essent aclamats per una nombrosa gentada, entre la que predomina la classe obrera.

S' ha firmat lo contracte entre la Maquinista Terrestre y Marítima y 'ls concessionaris, pera la construcció d' un pont particular sobre l' Ebre, á Tortosa.

Dia 27.

No haventse pogut celebrar lo dia de Corpus la processó que acostuma á sortir de nostra Seu, té lloch aquest dia, ab assistència de totes les autoritats y de un acompanyament per l' istil dels demés anys.

Lo Sindicat dels Gremis de Barcelona y sa provincia, afectats per la lley de patents pera la venda d' esprits y begudes espirituoses, se reuneix, y acorda convocar un *meeting* de protesta.

Lo diputat provincial don March Mir, dona á Manresa una conferencia sobre 'l tema: «Defensa y reconstitució de la vinya atacada per la filoxera.» Lo conferenciant fou molt aplaudit, per lo nombrós auditori que va concórrer al acte.

Escriuen de Balaguer, que dies endarrera va caure una pedra de la cornisa de la magnífica portada de la antiga torre manada alçar pels comtes d' Urgell, sense fer cap desgracia. Però lo dia 24 ne va caure una altra, que ferí mortalment á una pobra dona.

Pera evitar altres desgracies per l' istil, lo Governador civil de Lleyda, passá á Balaguer ab personal facultatiu, donant la inspecció per resultat, la construcció de una forta bastida, que salve al públich de qualsevol pedra que puga caure.

Dia 28.

Lo president del Foment del Treball Nacional, ha rebut del Alcalde de San Sebastian una comunicació, en la qual se li participa que entre les diferents festes

projectades pera l'istiu vinent, figura la organització d'un batalló de noys de deu a tretze anys d'edat. Farán maniobres a la plaça de toros de dita ciutat, y se tracta de que 'l seu armament sia de fusells joguines que imitarán als Maüser.

L'Alcalde, invita als principals fabricants de joguines d'aquesta capital, á que envien á dita corporació un modelo de fusells y un altre de cartutxeres ab sos cinturons respectius, acompanyat d'una nota de preus y una altra que manifeste lo temps que necessitarien pera fabricar y entregar uns cinchcents fusells y altres tantes cartutxeres.

De pas pera Madrid arriba á nostre port en lo vapor *Puerto-Mahón* l' Ilm. Sr. Bisbe de Menorca.

Llegim que en la Esposició Universal de fotografies fetes per aficionats, celebrada enguany á Nova-York, sols han sigut premiats ab medalla de plata, tres espositors europeus: dos catalans y un austriach.

Diuen de Lleyda, que es tanta la miseria que hi ha per aquelles comarques, que son molts los jornalers qui han de viure de caritat.

Té lloch l'acte de la solemne recepció en la Real Academia de Ciencies y Arts d'aquesta capital, del nou académich de número don Bartomeu Feliu, catedràtic de nostra Universitat. Son discurs d'entrada, que tracta de la influencia de la Filosofia en la constitució de la Física, demostra que si bé es precs admetre la utilitat y necessitat de la observació experimental, ab ella sola les ciencies físiques no haurien pogut alcançar los avenços d'avuy sense l'auxili de la Filosofia. La concurrencia coroná ab merescuts aplausos lo discurs del Dr. Feliu.

Dia 29.

La Diputació Provincial de Barcelona acorda informar á la superioritat, que estima d'alta conveniència l'establiment en nostra Universitat del doctorat de les carreres de Dret y Medicina, y que si 'l Govern no pot satisfer los gastos, la Diputació pagarà los honoraris dels professors, sempre que se li concedesquen los drets de matricula.

Dia 30.

Lo Governador civil ha rebut un telégrama del subsecretari de la Governació, comunicantli que s'ha autorisat la construcció d'una caseta pera les oficines de Sanitat marítima en l'estrém del moll de Barcelona, á fi de que 's puga exercir la deguda vigilancia á totes

hores en la entrada y sortida de barcos, y facilitar la admisió á lliure plática dels matexos, axis que arriben á nostre port.

Lo gremi de fabricants y la Cambra de Comerç de Sabadell, han dirigit al ministre de Foment una raho-nada esposició, en que aboguen pera que se concedesquen á les companyies de ferro-carrils los auxilis que tenen demanats al Govern y que 'ls hi son necessaris pera sortir de la penosa situació que atravessen.

S'ha presentat al Excelentíssim é Ilustríssim senyor Bisbe de Barcelona, una sollicitut firmada per gran nombre de vehins de Vilafranca del Panadés, demanant que sia consagrat en aquella població lo doctor Estalella, Bisbe electe de Teruel.

Ha arribat á aquesta capital, l'Excelentíssim é Ilustríssim senyor don Tomás Costa, Arquebisbe de Tarra-gona.

Dia 31.

Acompanyat de sos ajudants, surt en direcció á Lleyda y Zaragoza, lo Capitá general de Catalunya senyor Weyler.

La junta convocada per los síndichs del gremi de advocats pera obir les reclamacions y agravis dels agremiats sobres la classificació pera la contribució, s'ha sospés en mitg d'un fort avalot. Alguns agremiats feren venir un Notari pera pendre acta d'algunes ilegalitats comeses per los síndichs.

1 Juny.

Llegim que s'ha concedit franquicia telegráfica, al cos de Mossos de la Esquadra.

Se té noticia d'haverse aterrat l'hostal de Esplubins, en la carretera de la Seu d'Urgell y prop del coll de Nargó. N'ha estat la causa l'esllaviment de la roca sobre que estava edificada, que 'l Segre, en quina riba es situada, ha anat descalsant y ha dextat sense fonament ab la revinguda d'aquests dies d'aygua. Diuen que hi han mort dins de les runes 20 persones.

Anit tres lladres intentaren robar una casa á Olot. Com se 'n temia alguna cosa, eren apostats á dins los sometents En Jaume Soler y En Quintana, y un sargento de la guardia civil, los qui donaren l'alto als lladres. Aquests s'hi feren á tiros, y 'ls apostats hi correspongueren. Dels tres lladres un fou mort, los altres dos fugiren.